

ACC. N.R.

5247

Landskap: Småland. Kalmar län.

Upptecknat av: H. Fernholm.

Härad: Stranda hd.

Adress: Uppsala.

Socken: Mönsterås sn. Våldö.

Berättat av: Georg Engström. Våldö.
omkr. 60 år.

Uppteckningsår: 1935

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

VÅLDÖ.

Uppteckningen rör fiske

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 5247

Fiskevatten var endast havet. Våldö har en hel del vikar och skärgård och vattnet är djupare än på Runnö. Både sten- och ävgebotten finnes. Sagesmannen har även fiskevatten på Öland invid Horns udde.

Fiskevatten

M.5247

FOLKLIVSARKIVET
LUND

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fisket har å Våldö en utomordentligt stor betydelse och
är ett av de mest intensiva vid Kalmarsundskusten, men Vålvöarna
äro dock icke uteslutande fiskare utan ha dessutom lantbruk.

Fisket som
näring.

M.5247

FOLKLIVSARKIVET
LUND

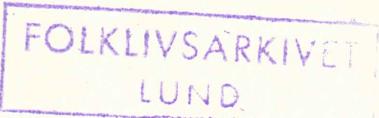
Våldö består av en enda by.-Ett par gamla knuttimrade hus finns kvar och även ladugårdar.-Sjöbodarna äro nyare och befinner sig dels väster om byn vid sundet innanför Bokö, dels vid den lilla viken norr om byn.På vänstra sidan om utloppet av denna vik fihas en sjöbod av äldre typ.-

Befolkningen å Våldö är känd för sin hurtighet och lättillgänglighet.De ha en viss humoristisk läggning,men äro tämligen råbarkade.Lustreor bruка anordnas hit vid midsommartiden då liljekonvaljerna stå i blom.Våldö är särskilt rikt på dessa blomster,och man skall redan långt på avstånd från ön kunna känna doften.Den kallas därfor stundom Liljekonvaljeön.-Närmaste brygga vid fastlandet är Svartö.

Här på Våldö börjar lövskogsvegetationen bli rikare, medan Runnö nästan uteslutande är bevuxet av martallar.

Bebyggelse.

M. 5247

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Organisation

Bönderna på Våldö hade var sitt fiskevatten, men man bytte varje år.-På Våldö väljes ännu byman. Han har samma befogenheter som på Runnö.

M. 5247

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Redskap.

Till de fasta redskapen kunna de efter kriget förekommande och nu allt vanligare bottengarnen ~~XXXXXX~~ räknas.-Någon nedslagning av pålarna med hejare förekommer icke heller här, utan liksom på Runnö äro de förankrade efter ett särskilt system.-På grund av den större vatten-djupen äro bottengarnen här dock i allmänhet större än på Runnö. Struten är i allmänhet här ytterst försedd med en tena av spröt.-Man lägger upp stenar omkring stolparna och har ett ankare på mitten med en stålträds-lina.

Av rörliga nät förekomma grimnät för pulsning om vintern med tärvel, d.v.s. en åra med en klump i ändan. Dessutom förekomma laxnät av lingarn.

Noten var av 18-trådigt bomullsgarn, ca 60 famnar lång och 70 maskor djup. Maskstorleken var 20 varv på aln. Kalven hade lika stora mas-kor. Telnarna voro av manilla, men förr användes hampa (18-garn). Landnoten dras numera för hand, två man i varje "töj". Notens olika delar voro från land räknat: Töjen, harveln, harvsnoten, huggsnoten båda med över-och under-

5247

FOLKLIVSARKIVET
LUND

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

---

telnar, de förra med flån av kork, de senare med stenar som sänken,
De båda armarnas undertelnar mötas i hugget, övertelarna däremot i
ett spolforkigt ca en meter långt trästycke, som kallas skian. I skian
är så kalven Fästad. Kalven är upptill försedd med korkflöten.
I små varp användes krotöj, i djupvarp långa, smäckra.

Hjälpredskapen vid isnotning voro:en rå av gran 8 till 18-20
steg lång med ett öga i ena ändan, en i ena ändan med en klyka för-
sedd tjua, en träkrok tjia och en bock, liknande den från Runnö.-
Den vaken, där man sätter ned noten kallas sätet, de båda närmaste
på sidorna hornvaka och det trekantiga hålet närmast stranden, där
noten drogs upp, kallades låket.

Av krokfiske förekommer:

Isnotning.

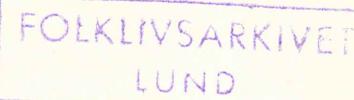
Långrev för torsk, med fastsatta krokar och sillbitar som bete, 4 alnar
mellan varje tafs, tafsarna $\frac{1}{2}$ aln lågga.

Krokfiske.

Abborrev och ålrev samt förr gäddrev med levande bete.

Pimpla kalls här snödre, därtill användes ett enkelt snöre med en
ca 4 tum lång krok ett par alnar under blysänket. Kroken har

5247

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

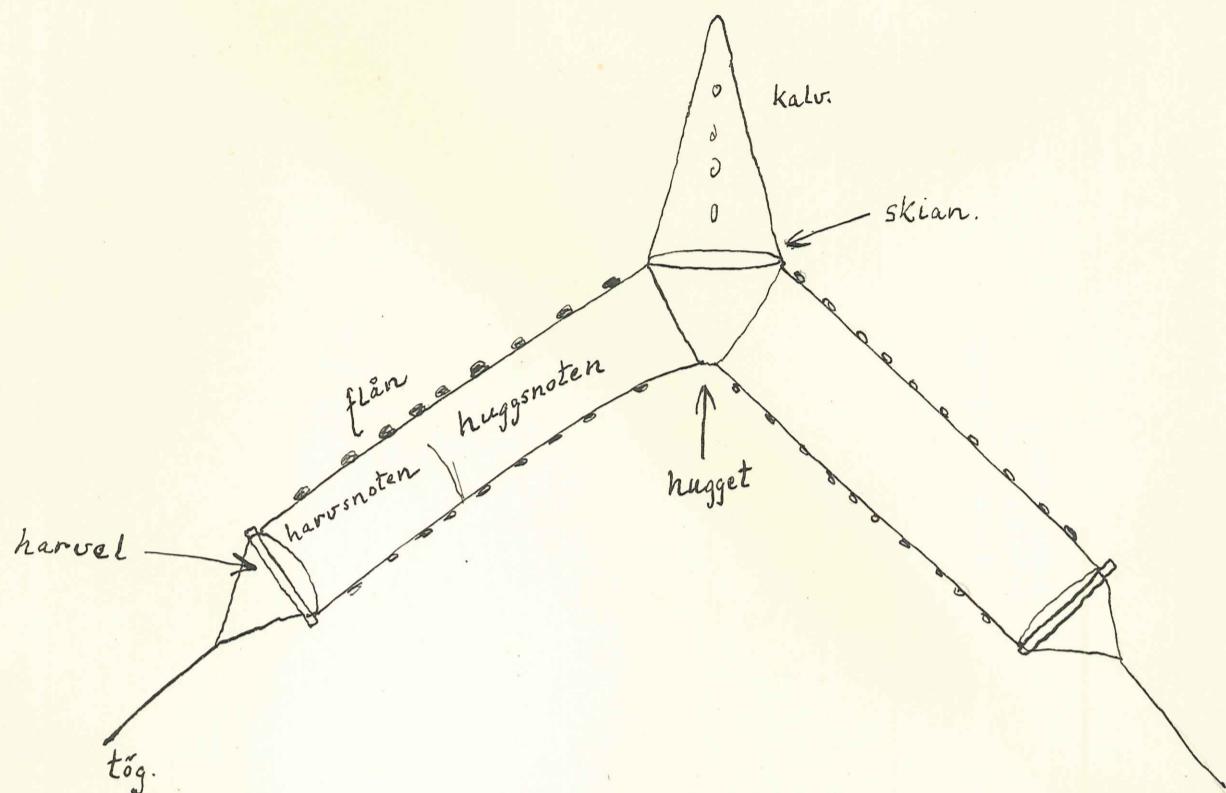
"lekande".-Detta användes icke i ås.

Ljustring: Det finnes flera olika slags ljuster såsom
ävjeljuster, stenljuster, gäddljuster och ålljuster för
dag- och nattljustring. Förr förekom s.k. pötning d.v.s.
blindhuggning med ljuster, även vintertid. Det är numera
förbjudet. Ljustret består av pinnar och löv.

Harkning har varit förbjudet i 50 år. Det finns olika benämningar:
harka, harkla, raka(ej på Våldö!), räfsa.

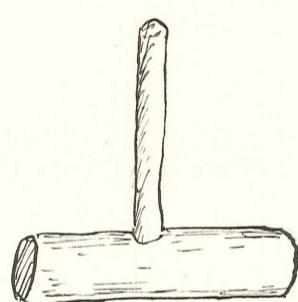
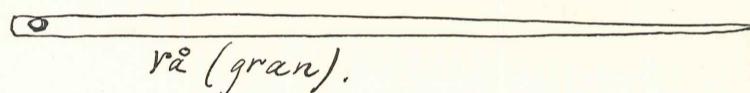
Ljustring.

Harkning.

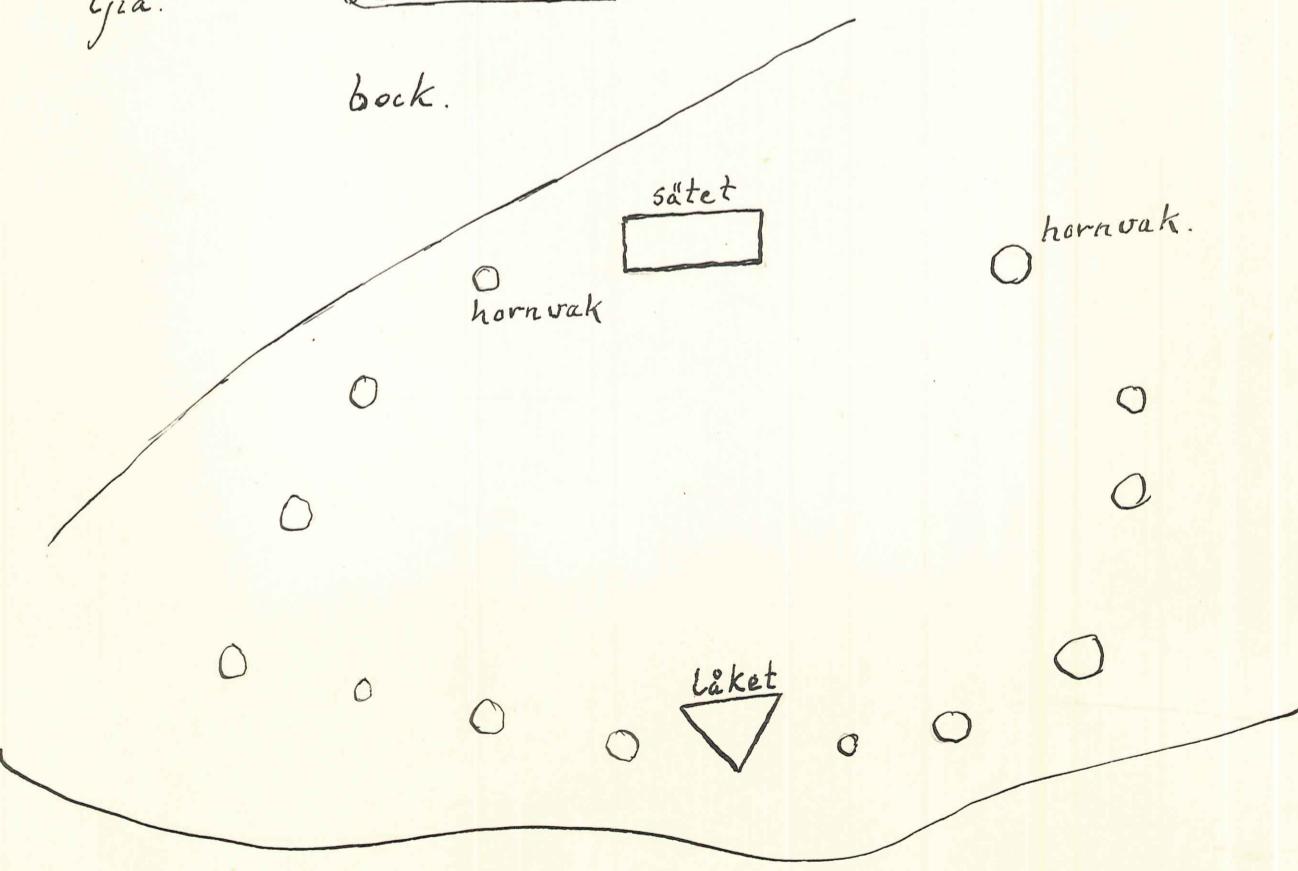

(Krotög i små varp
länga, smäckra för djup varp).

Korta 8 steg; djupvarpsrä 18-20 steg.

tjuga

Skisser av H. Fernholm 1935.
Renritade G. Hobroh 1938.

Myr. H. Fornholm
Bor. Gray Engström Väldö
under 60 år

M. 5247

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

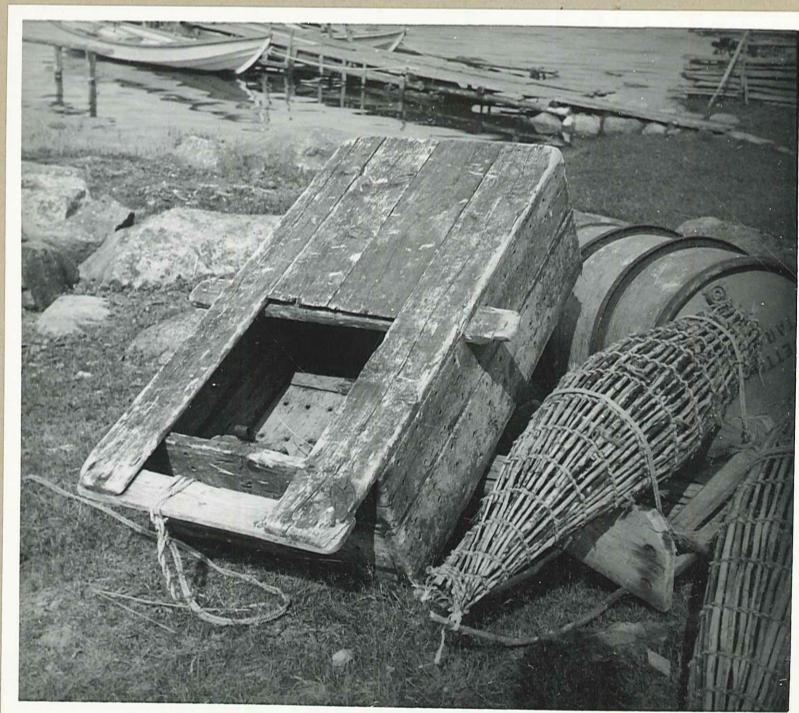
Myrs å 1935

Fornholm
Väldö
Hedemora
Härnösand
Mörberås sn.
Väldö

9

a. Elar med ålgjoster. R.F-m.

b. Elar och fina. R.F-m.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 5247

10

Småland
Halmstads län
Fröndablad
Mönsterås sn.
Väldö.

Laduhärla i Väldö.

R. F-m.

Småland
Halmar län
Gbranda härad
Mönsterås socken
Väldö.

a. Järnfallaing för ålbotten gam. U.F.-m.

b. Ålsamp. U.F.-m.

Gästrikland

Hälsan län

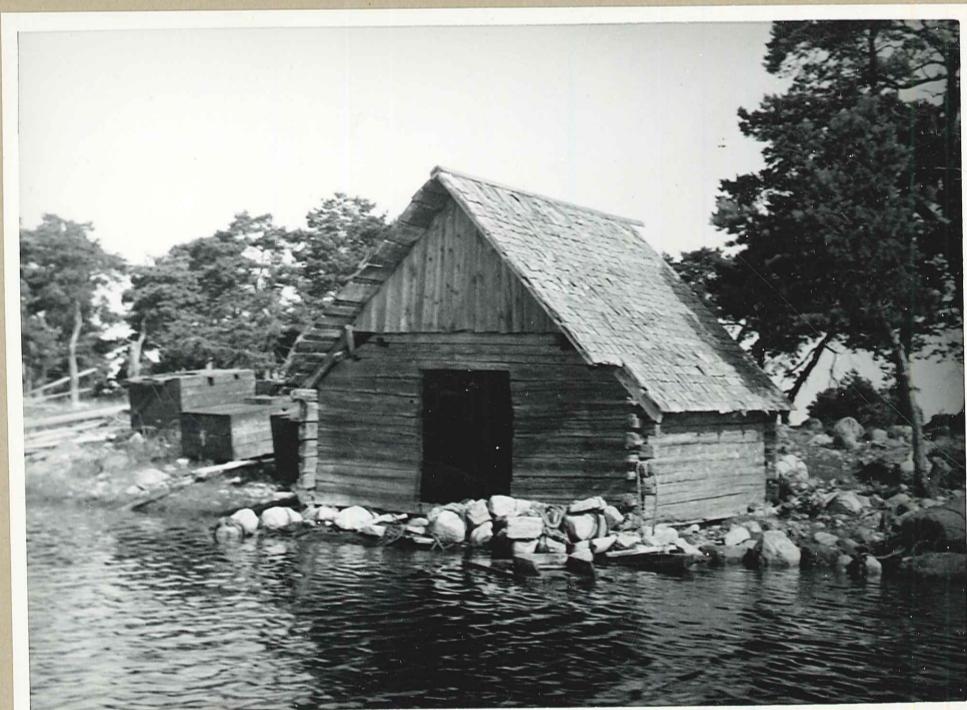
Gårdsbygd län.

Mästerenäs socken.

Väldö.

a. Nyare sjöbod med fiskeutrustning mm. H.F-m.
(nöthänge)

b. Äldsta sjöboden i Väldö, dock ombygd delvis.

H.F-m.

Fornelund

Halmans län

Brandahd.

Mästerenäs on.

Väldö.

a. En av de äldre byggnaderna i Väldö.

R.F-m

b. Gammalt bråvärningshus.

R.F-m.

Gästgärd
Halmarön
Brandahöd.
Mästerösön.
Väderö.

H.F.-m.

a. Yngre sjöboden av rundat resvirke. Väderö.

H.F.-m.

b. Redskap för lastdragning under isen:

1. kia
2. fingga
3. vindा
4. back.